Betänkande UtUB 11/2026 rd─ B 11/2026 rd

Utrikesutskottet

Berättelse av Finlands delegation i parlamentariska församlingen vid Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa 2025

INLEDNING

Remiss

Berättelse av Finlands delegation i parlamentariska församlingen vid Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa 2025 (B 11/2026 rd): Ärendet har remitterats till utrikesutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört
- vice ordförande Vilhelm Junnila, Finlands delegation i OSSE:s parlamentariska församling
- specialsakkunnig i internationella relationer Ari Honkanen, Finlands delegation i OSSE:s parlamentariska församling.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

(1) Utskottet behandlade verksamheten 2025 vid Finlands delegation i Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa med anledning av delegationens verksamhetsberättelse (B 11/ 2025 rd).

(2) Finland var under verksamhetsåret ordförandeland för Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE). Samtidigt stärktes Finlands synlighet inom organisationen genom Pia Kaumas ordförandeskap för OSSE:s parlamentariska församling, som fortsatte fram till juli 2025. Under året inföll också 50-årsjubileet av Helsingforsslutakten. Den 31 juli 2025 hölls konferensen Helsinki +50 i Helsingfors.

(3) Att Rysslands illegala anfallskrig mot Ukraina fortsatte och det globala verksamhetsklimatet försämrades ytterligare satte stark prägel på den parlamentariska församlingens arbete under året. Församlingen uttryckte upprepade gånger sitt stöd för Ukraina. Situationen för de barn som förts bort från Ukraina stod i centrum. Också attackerna mot civila och kritisk infrastruktur samt de ukrainska OSSE-anställda som fängslats av Ryssland väckte oro. Utskottet såg det som viktigt att Finlands delegation enligt vad utskottet erfarit har hållit nära kontakt med Ukrainas delegation. Också uppgifterna om den nära kontakten mellan Ukrainas delegation och NB8-gruppen var enligt utskottet värdefulla.

(4) Utrikesutskottet konstaterar att den utveckling som beskrivs i berättelsen framhäver betydelsen av OSSE och dess parlamentariska församling i en tid då internationella regler och multilateralt samarbete utmanas. Principerna i Helsingforsslutakten, bland annat principerna om suveränitet, territoriell integritet, avstående från våld och fredlig konfliktlösning, har fortsatt central betydelse för säkerheten i Europa. Utskottet anser det vara viktigt att trygga OSSE:s funktionsförmåga och de verktyg organisationen har till sitt förfogande i det förändrade säkerhetsläget.

(5) Berättelsen lyfter fram att OSSE:s verksamhet är utsatt för institutionell och ekonomisk press. Den parlamentariska församlingen tvingas prioritera sin verksamhet till följd av det svåra budgetläget, och Rysslands underlåtenhet att betala sina medlemsavgifter påverkar församlingens ekonomi. Till framgångarna under Finlands ordförandeskap hörde inrättandet av Helsinki +50-fonden för insamling av frivillig finansiering till OSSE:s verksamhet. Utskottet anser det vara viktigt att man också framöver arbetar för att upprätthålla OSSE:s funktionsförmåga och tillräckliga resurser.

(6) Försvagningen av demokratin, de mänskliga rättigheterna och civilsamhällets ställning togs upp vid upprepade tillfällen under berättelseåret. Församlingen behandlade inskränkningar i yttrande- och mötesfriheten, mediernas krympande handlingsutrymme och den demokratiska utvecklingen i Georgien. Utskottet ser med oro på det krympande utrymme för civilsamhället som beskrivs i berättelsen och understryker att försvaret av de mänskliga rättigheterna, de grundläggande friheterna och samhällets mångstämmighet hör till kärnan i OSSE:s övergripande säkerhetsbegrepp.

(7) Ny teknik, desinformation och hybridpåverkan utgör en växande utmaning för demokratiska samhällen och valens tillförlitlighet. I berättelsen konstateras det att de traditionella metoderna för valobservation inte till alla delar är tillräckliga för att upptäcka exempelvis valpåverkan som genomförs med hjälp av artificiell intelligens. Vid valobservationerna 2025 upptäcktes bland annat desinformation, cyberpåverkan, oäkta aktivitet på nätet och innehåll som producerats med artificiell intelligens. Utskottet anser det vara viktigt att metoderna för valobservation kontinuerligt utvecklas i samarbete med OSSE:s kontor för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter (ODIHR), så att också de påverkansmetoder som den tekniska utvecklingen ger upphov till kan bemötas effektivt.

(8) Utskottet understryker också vikten av att valobservationen är tillräckligt täckande. För valobservationens trovärdighet är det viktigt att OSSE:s deltagande stater fullgör sina åtaganden och möjliggör internationell valobservation.

(9) För valobservationens genomslag är det väsentligt att observationen ger en så heltäckande bild som möjligt av hela valprocessen och inte bara av händelserna under valdagen. Utskottet anser därför det vara viktigt att informationsutbytet mellan långtidsobservatörerna och korttidsobservatörerna utvecklas. Långtidsobservatörernas iakttagelser av verksamhetsmiljön före valet, valkampanjen, medierna, valförvaltningen och valprocessens övriga faser bör förmedlas till korttidsobservatörerna mer systematiskt än för närvarande. Utskottet anser dessutom att det är motiverat att långtidsobservatörernas iakttagelser utgör en del av slutrapporteringen om valobservationen.

(10) Finlands delegation deltog aktivt i den parlamentariska församlingens verksamhet. Som exempel på detta kan nämnas att Pia Kauma efter sin ordförandeperiod fortsatte som församlingens hedersordförande och utsågs till särskild representant för valobservation och fredsmedling. Vilhelm Junnila utsågs till medlem i församlingens tillfälliga utskott för bekämpande av terrorism. Utrikesutskottet ser positivt på Finlands delegations aktiva deltagande och de förtroendeuppdrag som de finländska representanterna har fått. Medlemmar av Finlands delegation deltog också i flera valobservationsuppdrag. Utskottet anser det vara viktigt att Finland deltar i tillräcklig utsträckning i OSSE:s valobservationsverksamhet.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Utrikesutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner ett ställningstagande med anledning av berättelse B 11/2026 rd.

Utskottets förslag till ställningstagande

Riksdagen har ingenting att anmärka med anledning av berättelsen.

Helsingfors 9.10.2026

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Johannes Koskinen sd
vice ordförande Sofia Vikman saml
medlem Eva Biaudet sv
medlem Veronika Honkasalo vänst
medlem Inka Hopsu gröna
medlem Kaisa Juuso saf
medlem Antti Kaikkonen cent
medlem Atte Kaleva saml
medlem Pia Kauma saml
medlem Veijo Niemi saf
medlem Antti Rinne sd
medlem Tytti Tuppurainen sd
medlem Ville Vähämäki saf
ersättare Minna Reijonen saf
ersättare Sari Sarkomaa saml
ersättare Tuula Väätäinen sd.

Sekreterare var

utskottsråd Jonna Savola.